

Nehézkes rehabilitáció

A Felső Ügyészség túlzott aktivitása miatt eddig még egy esetben sem született ítélet

2011 végén lépett életbe az új rehabilitációs törvény, és azóta több mint két és fél ezren indították meg az eljárást. A CMH irodák jogászaival és tizenöt ügyvéd segít ezekben az ügyekben, azonban az új törvényéletbe lépése óta a kollektív bűnösség körébe tartozó rehabilitálási kérelmek kapcsán még egy jogerős ítélet sem született.

A CMH irodák tavaly februárban indították meg azt az ingyenes jogsegélyszolgálatot, melynek keretében az iroda jogásza segítene a vagyon-visszaszármaztatási kérelmek beadásában. A rehabilitációs ügyekben ez a segítség már korlátozott, de egy speciális típusnál, vagyis a csürogri, mzosori és szabjai magyarok esetében, akiket kollektív bűnösségekkel kezeltek, a CMH irodákkal szerződésben álló ügyvédek képviselik az ügyfeleket, és ők a teljes rehabilitációs eljárást végigvisszák a bíróságon.

Még azokban az esetekben is, amelyekben a Felsőfokú Bíróság az új törvény alapján a keresetlet benyújtó javára döntött, az ügyészség minden esetben fellebbezett, és másodfokú jogerős döntés még egyik esetben sem született

Stangl Krisztina, a szabadkai CMH iroda vezetője lapunknak elmondta, a tavalyi évben a vagyon-visszaszármaztatás kapcsán 2763 tárgykör volt, Temerinből 139, Zentáról 1343, Nagybescerekéről 146, Zomborból 287, Újvidékről 127 és Szabadkáról 721 ügyben kérések a jogászok segítségét, azaz, hogy ezek között volt néhány olyan eset, ahol a felmenőt, akitől nem a kollektív bűnösség miatt, hanem egyéb indokokra hivatkozva kobozták el a vagyonát, rehabilitálni kellett. Mivel ezek egyszerűbb eljárásnak számítanak, mint a csürogri, szabjai és mzosori esetek, a jogászok is be tudták nyújtani a kérvényt a bíróságnak.

– Az egyszerűbb rehabilitációs eseteknél nem kell a bíróságon képviselni az ügyfeleket, csupán a kérvényt kell benyújtani, a bíró pedig hivatalból bekéri a szükséges dokumentációt, és végül kiadnak egy végzet. Volt olyan eset, amikor a végzésben elutasították a kérelmet, és akkor a jogászaik fellebbezéseket írtak, így az ügy a Felső Bírósághoz került, és ott zajlott tovább a rehabilitálás. A szabadkai jogászok több esetben is sikeresen végigvitték az ilyen ügyeket. A kollektív bűnösség körébe tartozó rehabilitáció már

úgy indult a régi és hány az új törvény alapján, a Felső Bíróságokra lebontva törvényi vagy bírósági rehabilitációról van-e szó, hány ügyben élt az ügyészség az ellentmondás jógával, hol élt a fellebbezés lehetőségével, hány sikeres és hány elutasított ügy volt, stb. Egyelőre még nem kaptuk kézhez ezt a kimutatást, de ebből majd látni lehet, hogy az ügyészség túlzottan aktív működése miatt haladnak-e az ügyek ilyen lassan, és akkor talán meg tudjuk gyorítani az eljárásokat. A két köztársasági elnök közös főhajtása az

áldozatok előtt is ad majd egy olyan jelzést a teljes állami adminisztrációnak és általában a társadalom irányába, mely szerint az áldozatok közül csak nagyon kevesen voltak háborús bűnösök, viszont politikai, etnikai, vallási, ideológiai okok miatt éret öket jogsérelem, és az ő esetükben gyorsan le kell folytatni a rehabilitációt – tette még hozzá Varga László.

Elenyésző számban vannak azok az ügyek, ahol a rehabilitáció csak egyfajta erkölcsi elégtételt jelent, valamint ahol olyan a rokonsági fok és olyan volt a jogsérelem, hogy valamilyen anyagi jellegű juttatások járhatnak érte. Túlyomórész az elkobzott vagyon miatt indul meg a felmenő rehabilitálása, ugyanis a vagyon-visszaszármaztatási eljárás megindításának feltétele minden esetben a rehabilitációs eljárás megindítása és sikeres befejezése. Csak hogy az ügyvédek tapasztalata az, hogy a kollektív bűnösség körébe tartozó rehabilitációs eljárások igen lassan zajlanak.

Pavlov Zarko az egyike azoknak az ügyvédeknek, akik a CMH irodán keresztül ezekkel az ügyekkel foglalkoznak. Mint elmondta, a 2006-os rehabilitációs törvény meghozatala óta vannak rehabilitációs

Csürogon ma hozzávetőlegesen 9000-en laknak, ebből 90 magyar

valóban háborús bűnösök követték el.

– Az az érzésem, hogy a bíróság nem olvassa végig a törvény minden szakaszát, ugyanis ha valaki háborús bűnösnek szerepel a listán, azonnal úgy tekintik, hogy őt nem lehet rehabilitálni, és nem vesznek tudomást a törvénynek erről a szakaszáról. Az egyik ügyben egy nagyon jómódú parasztembert kell rehabilitálnom, akinek volt tanácsa, földje, jószágai és a városban egy háza. A rendőrség megállapította, hogy ez az illető elhagyta a tanácsját, és elmenekült. De ez nem igaz, csak bejött a városi házába, viszont ilyen indokkal elkobozták a vagyonát. Dokumentumokkal tudom bizonyítani, hogy az illető nem menekült el, hiszen a háború után is itt élt, és itt is halt meg. De a bíróság rehabilitálná az illetőt, mert ez alapján az állam törvénytelenül kobozta el a vagyonát, előkérte egy fejtelenítést, miszerint az embert megvádolták, hogy a háború idején nemzeti alapon egy szeb aszonnyól apróságokat lopott el, ezért a megszólalt eröket segítette, és szerepel a listán. Hába mutattam rá, hogy az ember egy tehető gazda volt,

és nem volt szüksége másoktól lopni, és ha lopott is volna, ami bűncselekmény, akkor eljárást indítottak volna ellne a fejtelenítés alapján, de elutasították a kifogásaimat, és minden egyéb bizonyítékot elvetettek. Fellebbeztem az ügyben, és most várom az újabb döntést. Nehezen és lassan lépünk előre, a csürogri, mzosori és szabjai magyarok ügyében pedig végképp nem haladnak a dolgok. Úgy érzem, nincs meg a kellő akarat, és nem is abba az irányba halad a rehabilitáció, mint azt a törvényben leírják. Eddig egyik eljárás sem fejeződött be, ugyanis még azokban az esetekben is, amelyekben a Felsőfokú Bíróság az új törvény alapján a keresetlet benyújtó javára döntött, az ügyészség minden esetben fellebbezett, és másodfokú jogerős döntés még egyik esetben sem született. Olyan ez, mintha az állam arra törekedne, hogy a magától megkezdett ember rehabilitáljanak, és a későbbiekben minél kevesebb anyagi térítés kifizetésére vagy vagyonvisszaadására kerüljön sor – mondta az ügyvéd.

■ SZTOJANOVITY Livia

A vagyon-visszaszármaztatásra két évig, azaz 2014. március 1-ig lehet beadni a kérelmet.

A törvény értelmében a kérelmet a hatóság a beadástól számított 6 hónapon belül, különösen összetett ügyek esetén a beadástól számított 1 éven belül köteles elbírálni.

A rehabilitációról szóló új törvény 2011. december 15-én lépett hatályba. A törvény életbe lépése óta a rehabilitációs kérelmek az új törvény rendelkezései alapján adhatók be. A rehabilitálásra vonatkozó kérelem a törvény hatálybalépésétől számított 5 éven belül nyújtható be.

A vagyon visszaigénylésének feltétele a rehabilitáció. Ha nem fejeződik be a rehabilitálási eljárás, félo, hogy a magyartalanított falvak lakói nem kérhetik vissza elvett vagyonukat.

más eset. Erre külön tizenöt ügyvéddel kötöttünk szerződést. Eddig kétszázharom ilyen jellegű rehabilitációs ügyfeletünk volt, akiket ezekhez az ügyvédekhez irányítottunk, s az ezekkel teljes mértékben ők foglalkoznak a szükséges dokumentáció összegyűjtésével kezdve a bíróságon való képviseletig.

Varga László VMSZ-es parlamenti képviselő elmondta, a rehabilitációs törvény két rendelkezésének megfogalmazása kötődik hozzánk, az egyik a kollektív bűnösség elvét iltakja ki a vagyon-visszaszármaztatás folyamatából, illetve a csürogri, mzosori és szabjai magyarokra vonatkozóan az egyszerűbb törvényi rehabilitáció lehetőségét adja meg. Mint hangsúlyozta, a legrosszabb dilemma a vagyon-visszaszármaztatással kapcsolatban merült fel, de ennek elsöprö többségét sikerült letisztítani, viszont a vagyon-visszaszármaztatásnál és a rehabilitációnál is felmerültek problémák.

– Az erdők és a termőföldek esetében lehetőség van arra, hogy ne azt a földet kapja vissza valaki, amehet tőle vagy a felmenőtől elvettek, hanem egy másik, hasonló értékűt. Viszont olyan a törvényi megfogalmazás, hogy ez a gyakorlatban nem igazán működik a kommisszió miatt. A kérelmezőktől kéri a teljes kommissziós dokumentációt, ezek viszont nagyon nehezen beszerezhető dokumentumok. Emiatt nagy valószínűséggel módosítani kell majd a vagyon-visszaszármaztatási törvénynek ezt a rendelkezését. Ami a rehabilitációt illeti, a hozzánk beérkezett információk alapján a legnagyobb problémát az jelenti, hogy az ügyészség szinte minden esetben élnek hol az ellentmondás, hol a fellebbezés jógával, és ezért nagyon lassan folynak a rehabilitációs ügyek. Nagyjából egy hónappal ezelött kérés intéztem az igazságügyi minisztériumhoz, melyben egy nagyon részletes, húsz alkérdésből álló kimutatást kértem a rehabilitációs ügyek kapcsán, vagyis azt, hogy hány

esetei, és a gyakorlat azt mutatja, a régi törvény szerint sokkal könnyebb és egyszerűbb volt megvalósítani a rehabilitációra való jogot, mint most, ugyanis a régi törvény kevesebb szakaszból állt, és kevesebb lehetőség volt annak félremagyarázására, különféle értelmezésre, vagyis nem volt ennyi akadémikus az ügyészség részéről.

– Eddig egyoldalú volt az eljárás, amelyet egy háromtagú bírói tanács előtt kellett lefolytatni, és egy-két tárgyalás alatt lebonyolítottuk az egész rehabilitációt. Az új törvény lehetőséget ad a Felső Ügyészségnek, hogy beavatkozzon az ügybe, és bármilyen formában indítja meg az eljárást, felsőbb utasításra az ügyészség közbe lép, és minden rehabilitációt elellenéz, s ez olyan, mintha büntetőeljárásról lenne szó. Így engem, mint az ügyfél képviselőjét védőügyvéddé helyezte hoznak, vagyis nem az ügyészségnek kell bizonyítani, hogy a rehabilitációra váró személy bűnös, hanem nekem, hogy ártatlan.

Az ügyvéd szerint az elvi hozzáállással van gond, ami igen sok problémát okoz, hiszen egy rehabilitációs tárgyat nem tudnak öt tárgyalás alatt megbeszélteni. Az államnak kellene rendelkeznie a szükséges dokumentációval, hiszen az ügyfelek legrosszabbra mincsenek meg a megfelelő papírjaik, ha pedig az ügyvédek fordulnak a levéltárakhoz, legrosszabbra nem adják ki nekik a dokumentumokat, így pedig nem tudják mi alapján felállítani az igényüket, beadni az indítványt. A másik probléma maga a törvény értelmezése. Van egy olyan törvényi rendelkezés, miszerint nem lehet rehabilitálni azokat az embereket, akik az egykori megszállt erökhöz tartoztak, vagy segédkeztek nekik, vagyis quisingek (kvizlingek) voltak. Erről az állami bizottság készített egy listát is. Van azonban egy másik szakasz, mely szerint csak akkor nem lehet ezeket az embereket rehabilitálni, ha az eljárás során bebizonyosodik, hogy